

Assignatura: ORGANITZACIÓ DE LA PROCREACIÓ I ESTRUCTURES DOMÈSTIQUES.

Codi: 28696

Professora: Anna Piella (Gr.1)

Cicle: Segon

Semestre: Primer

Núm. crèdits: 7'5

Tipus: TR

Horari de classe:	Gr. 1	Dl-Dc	10:00-11:30
		Dc	13:00-14:00
	DT	DI	13:00-14:00

Despatx: B9-129

Telèfon: 581 32 79

E-mail: Anna.Piella@uab.cat

CONTINGUT

Anàlisi de l'estudi de les relacions de parentiu des de la perspectiva antropològica i presentació de les eines bàsiques, tant terminològiques, com metodològiques i teòriques per entendre el parentiu com una construcció cultural relacionada amb les interpretacions biològiques de la procreació que construeix cada cultura. Estudi transcultural de la diversitat que existeix en l'àmbit del parentiu, explicant la variabilitat cultural d'ideologies i pràctiques relatives a la regulació de la procreació, l'aparellament, la formació d'unitats domèstiques i famílies, i la dimensió de les xarxes de parents; vinculant-ho amb els canvis que s'hi ha produït i les organitzacions socials que les han creat.

OBJECTIUS

L'alumne ha de ser capaç d'entendre i analitzar la terminologia bàsica de les relacions de parentiu en qualsevol context sociocultural.

L'alumne ha de ser capaç de reconèixer les interpretacions ideològiques que emmarquen el parentiu en la seva diversitat.

L'alumne ha de ser capaç d'interpretar i comparar el significat de la diversitat que existeix en l'àmbit del parentiu, ja sigui en les societats més tradicionals com en les societats occidentals.

TEMARI

INTRODUCCIÓ. El parentiu com a construcció cultural

Tema 1- El parentiu com a construcció cultural

Definicions de parentiu. Tipus de parents. Importància social del parentiu. Introducció a la diversitat cultural en l'àmbit del parentiu.

PRIMERA PART. La regulació de la procreació.

Tema 2 - El control de la sexualitat

Variacions en els comportaments sexuals. El tabú de l'incest i les seves diferents explicacions. Regulacions prescriptives. La divisió sexual del treball i l'exogàmia.

Tema 3 - El matrimoni

Intents de definició. Variabilitat i polèmica sobre la seva universalitat. Levirat i sororat. Preu de la núvia i dot. Divorci i estabilitat matrimonial. Matrimonis prescriptius i preferencials.

Tema 4 - La construcció cultural de la descendència

Concepcions ideològiques de la descendència. Les relacions de parentiu i el simbolisme de la persona. Creences embriològiques i organització del parentiu. Velles i noves formes de reproducció. Control de la natalitat i infanticidi.

SEGONA PART. Unitats domèstiques i xarxa de parents

Tema 5 - La unitat domèstica en les societats tradicionals.

Famílies independents, polígames i extenses. La residència postnupcial. El cicle de la unitat domèstica.

Tema 6 - Canvis en les unitats domèstiques a Europa.

Gènesi i evolució de la família a Europa. J. Goody i l'estudi del matrimoni a Europa. E. Bott i la identificació reticular de les relacions familiars. Homogàmia i endogàmia a les famílies nuclears urbanes. Noves formes de matrimoni, residència i convivència. Cohabitació i parelles de fet. Famílies monoparentals, homoparentals i reconstituïdes.

Tema 7 – Filiació, Exogàmia i Parentiu.

La teoria dels grups de filiació. Funcions polítiques dels grups de filiació. M. Fortes: el concepte de descendència complementària. Asimetria entre patrilinealitat i matrilinealitat. Grups cognaticis. Parentel·les. La teoria de l'aliança. Cl. Lévi-Strauss i els principis estructurals del parentiu. L'organització de l'aliança matrimonial. Intercanvi directe i intercanvi asimètric.

Tema 8 - Relacions interpersonals entre parents

Les relacions de parentiu en les societats matrilineals. El patriarcat. La relació avuncular. Relacions de parentiu en la societats urbanes.

TERCERA PART. Unitats domèstiques i Societat

Tema 9 - Unitat domèstica i activitats econòmiques

Família, unitat domèstica i economia. Grup domèstic com unitat de producció i reproducció. Grup domèstic com unitat de consum. Característiques de la producció en les societats tradicionals. Distribució i consum en les societats modernes. Grup domèstic i transmissió del patrimoni.

Tema 10 - Unitat domèstica i organització social

El cicle de la unitat domèstica. Família, unitat domèstica i control social. Condicionants del grup domèstic dins del marc social. La família com a continuadora dels canvis socials i com a transmissora de les desigualtats socials. L'àmbit privat i públic de la família. Parentiu i gènere.

AVALUACIÓ

50% Examen. Temari de l'assignatura i dossier 'Lectures del curs'.

- 40% Treball a partir del dossier 'La Família'. Es tracta de realitzar un assaig sobre els diferents conceptes que s'inclouen en la definició del terme 'Família' (segons les lectures) i reflexionar sobre la universalitat i diversitat d'aquest tipus d'organització de parentiu.

Anàlisi d'una unitat domèstica familiar, diferent a la pròpia. Composició, estructura, funcions i contexte en el que es desenvolupa. (Es repartirà un guió a classe)

Extensió aproximada: 15-20 fulls

Es pot realitzar en grups de 2 o 3 persones.

Cal superar les dues proves de l'avaluació per fer mitjana i superar l'assignatura.

- 10% Tutoria Integrada. Assistència, participació i breu comentari responnent les qüestions plantejades

TUTORIA INTEGRADA

Discussió i aprofundiment, en grups reduïts, de la informació que aporta el material àudio-visual que s'utilitza al llarg del curs. Aquest espai ha de servir per facilitar la participació dels estudiants tant pel que fa a les qüestions plantejades a partir dels vídeos i lectures com als dubtes i temes que no han quedat prou clars a les classes.

El grup classe es dividirà en 4 subgrups de 10-15 persones de manera que cada alumne haurà d'assistir a tres sessions durant el quadrimestre.

Vídeos: 1- Extrañas Relaciones – Introducció i Primera part: el parentiu com a construcció cultural.

2- Parelles sense papers - Segona part: unitats domèstiques i xarxes de parents

3- Filles que ningú no vol - Tercera part: unitats domèstiques i societat.

BIBLIOGRAFIA. LECTURES OBLIGATÒRIES

● **Dossier 'La Família'**

- Claude LÉVI-STRAUSS. 1984 (4^a.ed.)
"La Familia" a Lévi-Strauss, Spiro, Gough *Polémica sobre el origen y la universalidad de la Familia*. Barcelona: Anagrama. Pp. 7-49
- Aurora GONZÁLEZ ECHEVARRÍA. 1993
"Família" a A. Aguirre *Diccionario Temático de Antropología*. Barcelona: Amarcombo. Pp. 322-328.
- Claude MEILLASSOUX. 1987 (8^a ed.)
"Conclusiones" a *Mujeres, graneros y capitales*. Madrid: siglo XXI. Pp. 195-203.
- VVAA. 1989
"La invenció de la Família catalana" a *L'Avenç, Revista d'Història*. Núm.132. pp. 15-34/51-53.
- Carmelo LISÓN. 1976.
"Estructura antropológica de la familia en España" a J. Rof Carballo ed. *La Familia, diálogo recuperable*. Pp. 37-51.
- Verena STOLCKE. 1987
"Las nuevas tecnologías reproductivas y la vieja paternidad" a C. Amorós et altri *Mujeres. Ciencia y práctica política*. Madrid. Pp. 89-129.

- **Dossier 'Lectures del curs'**

Tema 2- El control de la sexualitat

Claude LEVI-STRAUSS. 1991 (3^a.ed) "Los principios del parentesco" a *Las Estructuras Elementales del Parentesco*. Buenos Aires: Ediciones Paidós.

Tema 3- El matrimoni

Llorenç FERRER i ALÒS. 1996. "L'ús de la Família a la Catalunya moderna". A *Revista d'Etnologia de Catalunya*. Núm.8

Tema 4- La construcció cultural de la descendència

Bronislaw MALINOWSKI. 1982. "El padre en la psicología primitiva" a *Estudios de Psicología Primitiva*. Buenos Aires: Ediciones Paidós.

Tema 5- La unitat domèstica en les societats tradicionals

Teresa SAN ROMÁN. 1976. "El matrimonio y la familia" a *Vecinos Gitanos*. Madrid: Akal editor.

Tema 6- Canvis en les unitats domèstiques

Dolors COMAS D'ARGEMIR. 1993. "Noves formes de Família" a *Revista del Centre d'Investigació, Formació i Assessorament de la Diputació de Barcelona*. Núm.11

Tema 7 - Filiació i Exogamia

Edmund R. LEACH. 1975. "Sobre ciertos aspectos no considerados del los sistemas de doble filiación" a L. Dumont *Introducción a dos teorías de la Antropología Social*. Barcelona: Anagrama.

Tema 8- Relacions interpersonals entre parents

A.R. RADCLIFFE-BROWN. 1972. "El hermano de la madre en África del Sur" a *Estructura y función en las sociedades primitivas*. Barcelona: Ed. Península.

Tema 9- Unitats domèstiques i activitats econòmiques

D. COMAS I J.J. PUJADAS. 1985. "Naturaleza y significado de las relaciones domésticas" a *Aladradas y Güellas. Trabajo, sociedad y cultura en el Pirineo Aragonés*. Cuadernos A de Antropología Núm. 5.

Tema 10- Unitats domèstiques i Organització social

Verena STOLCKE. 1986. "Los trabajos de las mujeres" a *Debate sobre la mujer en América latina y el Caribe*. Bogotá: M. León ed.

BIBLIOGRAFIA GENERAL

AAVV

1996 "I...què fa la família?. Societat, cultura i família a Catalunya" (dossier). *Revista d'Etnologia de Catalunya*. Núm.8. Barcelona. Pp. 40-61.

AIXELÀ, Y.

2000 *Mujeres en Marruecos. Un análisis desde el parentesco y el género*. Barcelona: Edicions Bellaterra. Colección Alborán.

- BARRERA, A.
1990 *Clase, herencia y familia en la Cataluña rural*. Alianza Universidad. Ed. Alianza. Madrid.
- BEATTIE, J.H.M.
1972 *Otras Culturas*. México: F.C.E.
- BESTARD, J.
1998 *Parentesco y modernidad*. Barcelona. Buenos Aires: Paidós.
- BOTT, E.
1990 (1975) *Familia y red social*. Barcelona: Taurus.
- BUCHLER, I.
1982 *Estudios de Parentesco*. Barcelona: Anagrama. Col. Panorama de la Antropología Cultural Contemporánea. Núm.5.
- COLLIER, J.F.; YANAGISAKO, S.J. (ed.).
1987 *Gender and kinship. Essays toward a unified analysis*. Stanford. California: Stanford University Press.
- COMAS D'ARGEMIR, D.
1997 "Els canvis en les estructures i formes de convivència" en *La nova Europa social i els Municipis*. Barcelona: Patronat Flor de Maig - Diputació de Barcelona. Centre d'Investigació, Formació i Assessorament. Pp. 11-36.
- DEL VALLE, T.
1987 "Culturas Oceánicas. Micronesia". Cuadernos A de Antropología. Núm. 8.
- DUMONT, L.
1975 *Introducción a dos teorías de la Antropología Social*. Barcelona: Anagrama.
- FIRTH, R. (et al.)
1970 *Families and their relatives*. London: Routledge and Kegan Paul.
- FOX, Robin.
1980 *Sistemas de parentesco y matrimonio*. Madrid: Alianza Universidad.
- FREUD, S.
1990 *Totem y Tabú*. Madrid: Alianza. 1ª ed. 1967.
- GONZÁLEZ ECHEVARRÍA, A.; SAN ROMÁN, T.
1994 *Las relaciones de parentesco*. Bellaterra: Universidad Autónoma de Barcelona. Serie Materiales.
- GONZÁLEZ ECHEVARRÍA, A.; SAN ROMÁN, T.; VALDÉS, R.
1983 *Tres escritos introductorios al estudio del parentesco*. Bellaterra: Publicaciones de Antropología Cultural. Universidad Autónoma de Barcelona.
- GOODY, J. ed.
1958 *The Development Cycle in Domestic Groups*. Cambridge: Cambridge University Press.
- GOODY, J.
1986 *La evolución de la familia y del matrimonio en Europa*. Barcelona: Editorial Herder.
- HARRIS, M.
1987 *Introducción a la Antropología general*. Madrid: Alianza. Capítulos 13 "La organización de la vida doméstica" y 14 "Parentesco, residencia y filiación".
- HOLLINGSHEAD, C.
1975 "Cultural Factors in the Selection of Marriage Mates". *American Sociological Review*. Núm. 16.
- LASLETT, P.
1972 *Household and Family in Past Time*. Cambridge: Cambridge University Press.
- LÉVI-STRAUSS, Cl.
1972 *El futuro de los estudios del parentesco*. Barcelona: Anagrama.
- 1980 *Las estructuras elementales del parentesco*. Barcelona. Buenos Aires: Paidós. 3ª reimpresión (1a. edición 1949).
- LISÓN, C.
1978 "La casa en Galicia" en *Ensayos de Antropología Social*. Madrid: Ayuso. 2ª edición ampliada. Pp. 111-166.
- MALINOWSKI, B.

- 1969 *Sexe i repressió en les societats primitives*. Barcelona: Edicions 62.
- 1982 *Estudios de psicología primitiva*. Buenos Aires, Barcelona: Ediciones Paidós.
- MEAD, M
- 1983 *Sexe i Temperament en tres Societats Primitives*. Barcelona: Edicions 62. Edición original de 1935.
- MEILLASSOUX, Cl.
- 1977 *Mujeres, graneros y capitales*. Barcelona. Madrid: Siglo XXI. 8ª. Edición.
- MURDOCK, G.P.
- 1967 *Ethnographic Atlas*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press.
- NEEDHAM, R.
- 1971 *Rethinking Kinship and Marriage*. Londres: Tabistock.
- RADCLIFFE-BROWN, A.R.; FORDE, D. (eds.)
- 1982 *Sistemas africanos de parentesco y matrimonio*. Barcelona: Anagrama.
- ROIGÉ VENTURA, X.
- 1997 "¿Tanto está cambiando la familia? Transformaciones y continuidades en el parentesco". *Revista de Occidente*. Núm. 199. Pp. 90-111.
- ROIGÉ, X.; GARCÍA, A.; MASCARELL, M. (eds.)
- 1994 *Antropología del Parentiu*. Barcelona: Icària.
- SEGALEN, M.
- 1992 *Antropología histórica de la familia*. Madrid: Taurus Universitaria. Primera parte: el espacio del parentesco. Pp. 37-97.